

náhradu škody. Náhrada škody jest tu pojímána jakožto objektivní znak. Jinak závisela by trestnost nebo beztrestnost pachatelova úplně na libovůli poškozeného dle toho, žádal-li by náhradu nebo by se jí vzdal. Aby si proto zabezpečil dobrodiní Šu 187 tr. zák., bylo na obžalovaném, by svoji ochotu k náhradě škody, když se jí poškozená zřekla, uskutečnil způsobem, který by poškozené umožnil kdykoli náhradu přijati, tedy na př. složením náhradních částek k soudu ve smyslu Šu 1425 obč. zák. Obžalovaný nepodnikl však ničeho, co by jeho trvalou ochotu k náhradě škody projevilo a co by poškozené umožnilo případné přijetí náhrady škody. A jen za tohoto předpokladu mohla by jeho ochota, nahraditi škodu, kladena býti na roveň skutečné náhradě škody, z které by mu vzešel nárok na trestnost vylučující důvod podle Šu 187 tr. zák. a nemůže proto zřeknutí se poškozeného náhrady škody a jeho odpuštění pachateli přiznán býti účinek tohoto důvodu omluvného. Vůči tomu pozbývá půdy i důvod zmatečnosti čís. 4 Šu 281 tr. ř., jež uplatňuje stížnost z té příčiny, že zamítnut byl návrh obhajoby při hlavním přelíčení, by slyšena byla Antonie K-ová o tom, zda, kdyby byl obžalovaný peníze jakožto náhradu za utrpěnou škodu krádeží na soudě složil, by si je byla vzala, či nikoliv. Neboť, jakmile bylo nutno, by se obžalovaný na každý způsob zachoval tak, jak bylo vyloženo, nemohl by postup svůj činiti odvislým od možností, stížností nadhozených.

Čís. 1791.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Vyšly-li při hlavním přelíčení na jevo nadávky (na republiku) jiného doslovu, než uplatňovala obžaloba pro přečin Šu 14 čís. 5 zákona, lze v rozsudku i k nim přihlížeti (§Šy 262, 281 čís. 8 tr. ř.).

Pojem »zástupu« není totožný s pojmem davu. Jsou jím i cestující v určitém oddělení železničního vozu.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1924, Zm I 389/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 8. dubna 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Důvody:

Důvody obžalovacího spisu uplatňovaly, že stěžovatel nadával hlasitě na Československý stát a jmenovitě se vyjádřil, že taková prožraná židovská republika nestojí za nic. Skutkovým základem obžaloby bylo tudíž povšechně stěžovatelovo nadávání na republiku. Jednotlivé výroky hanlivého významu byly částí tohoto základu, ať bylo v nich použito toho neb onoho slova. Vyšly-li při hlavním přelíčení na jevo nadávky jiného doslovu, než uplatňovala obžaloba, bylo při vynesení roz-

sudku k nim přihlížeti podle §u 262 tr. ř. a použití jich ku konkretisování povšechného zjištění, že stěžovatel na Československý stát nadával, aniž tím byla rušena totožnost skutku a aniž tím rozsudek vykročil z obžaloby.

Po stránce hmotněprávní namítá stížnost, že projevy stěžovatelovy nestaly se veřejně, že nebyly rázu štvavého ani surového, nýbrž pouhou kritikou panujících poměrů, která nemohla snížit vážnost republiky a nemohla ohrozit ani obecný mír v republice, ani její mezinárodní vztahy. Vývody jsou pochybeny. Veřejně jest čin podle §u 39 zákona na ochranu republiky vykonán obzvláště, byl-li spáchán před zástupem. Slovo zástup nemá téhož významu, jako slovo dav, jež ovšem znamená sběh velikého počtu lidí, stěžka přehledný (a stísněný na poměrně malý prostor). Rovněž hledí slovo dav i k jakémusi neklidu ve shluknutém lidstvu, kdežto slovo zástup takového vztahu na povahu nebo náladu seskupivších se osob nemá a zejména nepředpokládá — jak stížnost dovozuje — nekalý směr seskupení na rokování, demonstraci neb ještě vážnější poruchy veřejného klidu. Jazykově znamená slovo zástup toliko náhodné seskupení se více, třebaš ne mnoho osob. Nejinak je slovu rozuměti též pro obor zákona na ochranu republiky, který z některých skutkových podstat stanovením známky veřejnosti vylučuje případy, jež byly by zasaženy jen předpokladem páčání činu před více lidmi, to jest případy, kde čin spáchán v přítomnosti několika málo, ba i pouhých tří osob. Rozhodným pro pojem zástupu jest jen zvýšené nebezpečí, podmíněné tím, že čin byl anebo mohl býti postřehnut větším počtem lidí. Proto nelze shledati právní omyl v tom, že napadený rozsudek odvozuje skutkovou známku »před zástupem« a v důsledku toho známku veřejnosti ze zjištění, že projev stěžovatelův stal se hlasitě v oddělení železničního vozu, kdež sedělo asi 15 cestujících.

Smysl, význam a dosah zjištěného projevu nelze — jak to činí stížnost — posuzovati tím způsobem, že se projev roztrhá v jednotlivé části a rozebírá se každý úryvek sám o sobě. Při správném přihlížení k celistvosti projevu a vnitřní souvislosti jednotlivých částí jeho vybočuje ale projev: »Taková německá židovská republika nestojí za nic, je to horší než za Rakouska,« zdaleka z mezí pouhé kritiky a není ani zdaleka pouhým poukazem na to, že Němci a židé mají následkem rovnoprávnosti všech národností v Československé republice vliv a význam, a na to, že se jako všude jinde i v Československé republice utvořily následkem války povšechně poměry horší, než byly před válkou. Naopak nebylo a nelze projevu v jeho celistvosti rozuměti jinak, než že v Československé republice jsou zájmy Němců a židů chráněny výhradně neb alespoň více, než zájmy ostatního obyvatelstva, zejména národa československého a že jest následkem toho v republice postavení národa československého ještě nepříznivější, než bylo v bývalém Rakousku přes to, že se tam nadržovalo Němcům na úkor ostatních národů. Takové zkreslení skutečných poměrů a převrácení účinků vysvobození českého národa z jařma rakouského jest nepopíratelně způsobilým jednak vyvolati u příslušníků českého národa pocit, že jsou zkra-

cování oproti skupinám menšinovým, a tím i nevraživost vůči republice, jednak vzbuditi předpoklad, že se v republice — a to dokonce na úkor státního národa československého — nezachovává rovnost a rovnoprávnost všech státních občanů, ač ji zaručuje ústavní listina bez rozdílu, jaké jsou rasy, jazyka nebo náboženství. Právem pokládá proto napadený rozsudek hanlivé výroky stěžovatelovy pro onen směr jejich za štvavé a pro tento směr za takové, že mohly snížit vážnost republiky. Jak způsoby, tak i možné účinky jsou v zákoně uvedeny střídavě. Proto nezáleží na tom, mohl-li projev současně ohroziti též obecný mír v republice a její mezinárodní vztahy, a byl-li způsob hanobení současně i surovým; nehledě ani k tomu, že k surové povaze hanobení poukazuje Jaroslavem V-em (Annou V-ovou) dosvědčená, rozsudkem ovšem nezjištěná skutečnost, že stěžovatel použil ve spojení se slovem republiky také přídavných jmen »zlodějská« a »prožraná«, nadávek nesporně surových. Namítá-li konečně stížnost, že každý viděl, že jde o slova alkoholika, jež se tak vážně a seriosně nikde a nikým neberou, nevychází ze skutkových zjištění napadeného rozsudku. Z pouhého zjištění rozsudku, že stěžovatel popíjel kořalku, předpoklad stížnosti nevyplývá.

Čís. 1792.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pojmový znak »rozšiřovaného spisu« je na roveň pojmům »veřejně« a »před více lidmi« (§ 303 tr. zák.) a pojmům »ve shromáždění« a »před zástupem« (§ 39 čís. 2 zákona).

I spis ani mechanicky ani jinak nerozmnožený, jen v jediném exempláři se vyskytující, jest »rozšiřovaným spisem« podle §u 303 tr. zák. (§u 39 čís. 2 zákona), je-li jeho obsah přístupný více osobám, jež mohou o něm vědomosti nabýti (na př. školní třídní kniha).

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1924, Zm I 450/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Jičíně ze dne 28. května 1924, pokud jím byl obžalovaný František H. sprostěn podle §u 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin podle §u 14 čís. 3 zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a uznal obžalovaného vinným též tímto přečinem. Zmateční stížnost státního zastupitelství do odsuzujícího rozsudku pro přečin §u 303 tr. zák. zavrhl.

Důvody:

Zmateční stížnost napadá především rozsudkový výrok, jímž jednání obžalovaného podřaděno bylo skutkové podstatě přečinu podle §u 303 tr. zák., shledávajíc důvod zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř.